

N:o 94.

Af herr **A. M. Bergmark**, om ändring af 65 § utsökningslagen och 30 § konkurslagen.

§ 65 af gällande utsökningslag bestämmer:

”Från utmätning skola undantagas nödiga gång- och sängkläder för gäldenären, hans hustru och oförsörjda barn. Saknas utväg till nödortfigt uppehälle, då skall af det förråd, som i huset finnes, undantagas hvad till underhåll för en månad tarivas, så ock nödige arbetsredskap eller andra lösören, dock ej öfver ett värde af 75 kronor“.

Likåsa konkurslagens § 30.

En hvar, som varit i tillfälle att på nära håll iakttaga verkan af dessa bestämmelser — jemförda med äldre lagens — måste erkänna det relativt humana i desamma; de hem, som undergått utmätning eller varit underkastade konkurs, sedan denna lag trädde i kraft, bära nemligen icke denna armodets pregel, som de gjorde, hvilka fingo göra bekantskap med äldre lagen — der denna bestämmelse om 75 kronors värde saknades — men manne just detta belopp af 75 kronor är under alla förhållanden det rätta? Jag tror det ej.

Jemför man blott existensvilkoren för arbetarebefolkningen i städerna och motsvarande samhällsklass å landet, så huru olika äro icke dessa!

Vore det blott den förstnämnda eller i allmänhet arbetare, anstälde hos andra, som kunde blifva föremål för ofvannämnde paragrafers tillämpning, då vore sannolikt icke någon höjning af nämnda belopp af behovet, ty vilkoren för sin existens — nemligen arbete, verktyg och redskap — få de hos arbetsgifvaren samt följaktligen sin aflöning och dermed sitt dagliga bröd. Oberoende af utmätning eller konkurs fortgår deras arbete, utan afbrott står deras arbetsförtjenst till deras förfogande, och någon synnerlig olägenhet kan icke sägas uppstå derigenom, att deras husgeråd eller lösören blifvit reducerade till ett värde af 75 kronor.

Annorlunda ställer sig förhållandet för de med dem närmast likställda landet, nemligen mindre jordegare, mindre arrendatorer, brukare, torpare o. s. v. Arbetare äro dessa lika väl som de andra; skilnaden är blott den, att då de förre finna sin utkomst genom att arbeta hos en arbetsgifvare å hans verkstad, vid hans maskiner eller i alla händelser med hans verktyg, så finna dessa sin utkomst genom att med egna verktyg, åker och körredskap bearbeta den jord, de förvärfvat eller på ena eller andra vilkoret fått sig upplåten;

den förre behöfver icke ega redskap eller verktyg; den senare måste ega sådana och dertill dragare för att kunna använda dem liksom ock ett eller annat husdjur för att förädla en del produkter, som hans jord frambringar;

Genom utmätning eller konkurs hos den förre — der tillgångarne intill 75 kronors värde medtages — är möjligheten för honom att arbeta och existera icke berörd;

genom utmätning eller konkurs hos den senare — der tillgångarne intill samma belopp medtages — der är för honom all möjlighet härtill afklippt liksom ock all möjlighet till ekonomisk återupprättelse inom det yrke, han valt;

den förre fortsätter lugnt sitt arbete, den senare måste lemna hus och hem för att vare sig på främmande kust eller i någon stad eller vid någon fabrik söka sin utkomst.

Senast förflutna årtiondens erfarenhet bära härom rikliga vittnesbörd. Rätt och billigt kan detta icke vara.

För att nu bereda båda kategorierna samma möjlighet att arbeta och existera, måste åt den senare verktyg och redskap bevaras, liksom ock de djur han nödtorftligen behöfver för att kunna använda dem.

§ 64 af gällande utsökningslag säger — likaledes ock konkurslagens § 30: »af lösören skall, hvad gäldenären för sin näring behöfver eller minst undvara kan *sist* utmätas». Afsigten är tydlig, nemligen att åt gäldenären i det längsta bevara, hvad han behöfver för att utföra de arbeten, som höra till hans yrke.

Mycket olika är emellertid detta, och för att så skall kunna ske såväl åt den ene som andre, gäller frågan den i efterföljande § 65 och 30 § konkurslagen angifna siffran 75.

Vid frågans afgörande 1877 var Andra Kammarens åsigt den, att 100 var rätta siffran och Första Kammarens den att 50 var den rätta; genom sammanjemkning blef den 75.

Sedan dess har på det ekonomiska området stora förändringar skett och mångenstädes spela nu 300 kronor icke större roll än 100 kronor år 1877.

Att utbyta siffran 75 — hvilken, som sagdt, Andra Kammaren ansåg borde vara 100 — mot 300, torde ock vara det minsta möjliga, om de verktyg, nemligen dragare, djur och redskap åt landtmannen skola bevaras, med hvilka han kan fortsätta sitt yrke och med detsamma möjlighet till ekonomisk återupprättelse efter en utmätning eller konkurs vara honom beredd.

(Huruvida den ena eller andra siffran är för befolkningen i städerna mest önskvärd, deröfver tillåter jag mig icke döma.)

Olika äro motsvarande belopp i olika länder, men i det land, der landtmännen äro de i ekonomiskt afseende lyckligaste, nemligen Frankrike, lärer den vara 300 francs och i en del af Amerikas stater många gånger högre, ända upp till 1,000 dollars.

Då »egna hem»-frågan nu äfven i vårt land står på dagordningen, under hvilken man begär statens mellankomst för att upprätta nya sådana, torde ock vara skäl att med en bestämmelse sådan som denna skydda de hem på landet, som redan finnas.

Fördelar och olägenheter väga ofta mot hvarandra och så äfven här; fördelarne äro ett jmförelsevis tryggadt hem och en jmförelsevis tryggad existens åt så många som möjligt; olägenheter af betydenhet tyckes mig endast vara de fall, då tjenstehjons- och arbetslöner, förmyndaremedel och kommunalutskylder möjligen kunna komma i fara. Derför — med undantag af förmånsrätt för dessa, på de vilkor, som nu gälla — får jag vördsam samt hemställa,

att Riksdagen måtte för sin del besluta, i hvad det rörers landsbygden, att i stället för siffran 75 i 65:te paragrafen utsökningslagen och 30:de paragrafen konkurslagen skall införas siffran 300.

Stockholm den 27 januari 1899.

A. M. Bergmark.
